

*Perspektywy polskiej teologii – specyfika merytoryczna
i metodologiczna teologii. Sprawozdanie z konferencji
naukowej Towarzystwa Teologów Dogmatyków
(Wrocław 20-22 IX 2006)*

Wychylenie ku przyszłości i zarysowanie perspektyw polskiej teologii zależą ostatecznie od teologii uprawianej tu i teraz. Dlatego wypowiedzi zaproszonych

na konferencję nestorów dogmatyki z różnych ośrodków naukowych można nazwać ogólnie świadectwami o ich własnej teologii. Świadectwa te utworzyły ciekawą mozaikę teologicznych wizji i doświadczeń.

O teologii uprawianej w drodze wypowiada się ks. Stanisław Welenc, wykładowca dogmatyki z Płocka. W jego rozumieniu chodzi jednak o drogę do źródeł wiary i kultury. Z tych źródeł czerpie teologia, która jest ukierunkowana na konkretnego człowieka, aby bronić go przed współczesnymi absurdami. Teologia w drodze skupia się wokół czterech głównych tematów: 1) Bóg otwierający się ciągle na człowieka; 2) człowiek otwierający się na Boga przez rozum i wiarę; 3) Jezus Chrystus jako jedyny Pośrednik między Bogiem a człowiekiem; 4) Kościół jako Chrystus rozprzestrzeniony w czasie.

O teologii jako „pięknej damie” mówi ksiądz Profesor Roman Rogowski (Wrocław), który w swojej refleksji czerpie nieustannie z literatury pięknej, stanowiącej dla niego ważny *topos theologikos*. Uprawianie teologii wiąże się nierozzerwalnie z osobistym i wspólnotowym doświadczeniem Boga w Chrystusie paschalnym. Według Księdza Profesora z Wrocławia można mówić o teologii wdrożeniowej, egzystencjalnej jako sztuce życia, czy też o teologii popularnej. Ważne jest, aby teologia była biblijna i patrystyczna. W teologii wdrożeniowej (szkolnej) chodzi nie tyle o to, aby studenta wszystkiego nauczyć, ile raczej o to, aby go nauczyć samodzielnego warsztatu i myślenia teologicznego. W odniesieniu do polskiej teologii ks. Profesor Rogowski przestrzega przed zbytnim kultem teologii zachodniej oraz przed „zbytnią ortodoksją”, która tłumi teologiczny rozwój. Do ważnych zagadnień należą dzisiaj takie, jak: obraz Boga, rozumienie wiary, duchowość maryjna, świętość, teologia rodziny i małżeństwa.

W wypowiedzi księdza Profesora Alfonsa Skowronka (Warszawa) istotne miejsce w teologii zajmuje sakramentologia i ekumenizm. Istnieje nierozzerwalny związek między sakramentem i słowem. Sakrament jest „słowem w akcji”, dlatego posiada on także wymiar parenetyczny. Natomiast w odniesieniu do ekumenizmu – zdaniem ks. Profesora Skowronka – fundamentalnym zagadnieniem jest obraz Kościoła. Prace ekumeniczne muszą zmierzać w kierunku ujednoczenia tego obrazu.

Przed „dyktaturą relatywizmu” przestrzega ksiądz Profesor Jerzy Buxakowski (Pelplin). Zauważa on potrzebę wyraźnego określania stopni pewności orzeczeń teologicznych, zgodnie ze wskazaniem zawartymi w dokumencie *Magisterium* z 1998 roku. Teologia powinna odnosić się do konkretnej wspólnoty wierzących. Takie odniesienie czyni z niej teologię żywą. Według ks. Profesora Buxakowskiego do centralnych tematów teologicznych należą: Trójca Święta, rodzina i Eucharystia. Nauka o Trójcy jest fundamentem dogmatyki i teologii moralnej, która w niej musi szukać uzasadnienia norm moralnych. Odrzucenie Boga w Trójcy prowadzi w konsekwencji do odrzucenia pokoju i jedności

w świecie. W nauce o Eucharystii należy podkreślać trzy aspekty tej Tajemnicy: Ofiara, Obecność, Uczta.

Ksiądz Profesor Czesław Bartnik (Lublin) kreśli zmianę perspektywy: od teologii reistycznej (opartej na filozofii greckiej) do teologii personalistycznej. Teologia łączy się z wiarą, ale nie jest z nią tożsama. Wiara formułuje dogmat i jest niezmienna, natomiast teologia wyjaśnia dogmat i podlega zmianom. Ksiądz Profesor podkreśla konieczność racjonalności w teologii naukowej oraz konieczność teologii systemowej. Systemem, na którym może oprzeć się teologia dzisiaj, jest personalizm, który postrzega ludzką osobę jako nowy rodzaj bytu i stwarza możliwość ogólnorzeczywistościowego kontekstu dla teologii. Treści wiary mogą być przekładane przez medium osobowe. Teologia jest wtedy piękna, gdy jest użyteczna dla ludzkiej osoby.

Wypowiedzi księży biskupów: abpa Bolesława Pylaka i bpa Juliana Wojtkowskiego, stanowią osobiste doświadczenia teologii w ich życiu. Centralne tematy teologiczne dla Księdza Arcybiskupa to: doświadczenie obecności Chrystusa w liturgii Kościoła i eschatologia. Natomiast ksiądz Biskup koncentruje się na historii dogmatów.

Ojciec Profesor Stanisław Celestyn Napiórkowski (Lublin) rozpoczyna od elementów metody ekumenicznej w uprawianiu teologii, do których należy między innymi życzliwe słuchanie i życzliwe interpretowanie trudnych tekstów. Wśród *locus theologicus* wyróżnia on doświadczenie osób i wspólnot chrześcijańskich. Teologiczne zagadnienia, które – zdaniem Ojca Profesora – czekają na szczególne badania, stanowią: recepcja dokumentów Magisterium, mariologia (Jana Pawła II), *nexus mysteriorum* jako kontekstualność dla szczegółowych zagadnień.

O swoich początkach w teologii mówi ksiądz Profesor Jacek Bolewski (Warszawa). Początek ten stanowi Niepokalana i Mądrość. Refleksję teologiczną łączy on z kontemplacją i duchowością (*in actione contemplativus*). Ksiądz Profesor dostrzega w dogmatach perspektywę maryjną, która ma także odniesienie do każdego ludzkiego życia, ponieważ – jego zdaniem – Maryja jest typem ludzkiego życia.

Istotny temat w teologii księdza Profesora Lucjana Baltera stanowi kapłaństwo, które należy interpretować wyłącznie w sensie teologicznym, a nie socjologicznym. W podobnym sensie należy interpretować inne sformułowania dogmatyczne. Z kolei ksiądz Profesor Tadeusz Dionizy Łukaszuk (Kraków) wskazuje na konkretne zadania teologii (dogmatycznej), która odpowiada na pytania: jakie są prawdy wiary?; jaki jest ich stopień pewności? jakie treści zawierają w sobie? Ksiądz Profesor przestrzega przed beztróskim „mnożeniem dogmatów”, które w rzeczywistości nimi nie są, lecz „pseudodogmatami”. Poprawna interpretacja dogmatów wymaga zachowania ustalonych reguł hermeneutycznych, przede

wszystkim zwracania uwagi na uwarunkowania historyczne wypowiedzi dogmatycznych. Tereny teologicznych zainteresowań ks. Profesora Łukaszuka stanowią: demonologia i teologia ikony.

Ksiądz Doktor Andrzej Santorski określa swoją teologię jako „oddolną”, kształtowaną przez słuchanie osób świeckich. Jest ona także teologią kerygmatyczną wraz ze swoją metodą analogii oraz jest teologią indukcyjną, szukającą racji wiarygodności. Ksiądz Doktor Santorski podejmuje szczególną refleksję nad takimi zagadnieniami, jak: Stwórca, Trójca i miłość, teoria zadośćuczynienia, Kościół i Duch Święty.

W spotkaniu polskich dogmatyków uczestniczył także ksiądz Arcybiskup prof. dr hab. Marian Gołębiewski, Metropolita Wrocławski. Ksiądz Arcybiskup złożył swój podpis na dyplomach dla honorowych członków Towarzystwa Teologów Dogmatyków, które otrzymali: ks. Arcybiskup Bolesław Pylak, Arcybiskup Alfons Nosol, Biskup Julian Wojtkowski oraz księża Profesorowie: Lucjan Balter, Czesław Bartnik, Jacek Bolewski, Jerzy Buxakowski, Tadeusz Dionizy Łukaszuk, Stanisław Celestyn Napiórkowski, Roman Rogowski, Andrzej Santorski, Alfons Skowronek, Stanisław Welenc.

ks. Włodzimierz Wołyniec